

מוטעבי תורת זילים

פרשת אמור – סוד תיקון האלמנה

הכהן הגדול נאסר בלקיחת אשה אלמנה שנאמר "אלמנה וגרושה ונחלה זנה את אלה לא יקח כי אם בתולה מעמיו יקח אשה" (ויקרא כא, יז), אך שאר אֶהְיוּ הכהנים הותרו בה, וכל שכן שאר עם ישראל. ועם כל זאת נתקן על ידי המקובלים תיקון מיוחד הנעשה יחד עם עשרה תלמידי חכמים, לכל אדם מישראל המבקש לשאת אישה אלמנה (ראה התיקון ב'אמת ליעקב' לר' שאלתיאל ניניו בחלק שפת אמת אות א ד"ה יתקבצו עשרה).

יש להבין, מדוע נתקן תיקון מיוחד עבור נישואי האלמנה מה שלא ניתקן עבור נישואי הגרושה או כל אישה אחרת בישראל?

אדם שנושא אישה מטיל בה רוח אחת ממנו שנשארת עמה כל חייה

בפעם הראשונה שהבעל נמצא עם אשתו (שער הכוונות: להארי"י ז"ל דרושי כוונת קריאת שמע דרוש ו ד"ה כבר הודעתך, יזכר דוד' לר' דוד זכות ממודינא מאמר ראשון פרק פה דף רמ ע"א ד"ה יעוד בא שלישיה' בשם הרב יצחק ב"ר יצחק (הקודש) **הוא נותן בה 'רוח אחת'** (זוהר סבא דמשפטים דף קא ע"ב ד"ה שאר בני נשא, 'אור החמה' על זוהר פרשת וישב דף קפח ע"ב ד"ה 'אלא ודאי מהרמ"ק, שער הכוונות: להארי"י ז"ל דרושי כוונת קריאת שמע דרוש ו ד"ה כבר הודעתך, 'בן יהודעי' למחבר 'בן איש חי' מסכת סוטה דף ב ד"ה הא בווגו ראשון) **חינונית** (אור החמה' על זוהר פרשת וישב דף קפח ע"ב ד"ה 'אלא ודאי מהרמ"ק, יזכר דוד' לר' דוד זכות ממודינא מאמר ראשון פרק פה דף רמ ע"א ד"ה יחנה כבר ידועי מהרמ"ק) **שהיא חלק ממנו ממש** (עולת תמיד' להארי"י ז"ל פרק יבוס וחליצה ד"ה וירקה בפניו). **ואין אדם אשר נושא אישה ובעלה שאינו מניח בתוכה חלק מרוחו** (אור החמה' על זוהר פרשת משפטים דף קא ע"א ד"ה 'פתח ואמר מי ימלל' מהרח"ן). וגם אם היו לו נשים רבות, הרי שרוחו תתחלק לחלקים רבים עבור כל אחת ואחת ואינו חסר. והוא כמשל המדליק נר מנר עד שיכול להדליק נרות רבים (אמת ליעקב' לר' שאלתיאל ניניו בחלק שפת אמת אות א ד"ה וא"ת אם ישא נשים).

הרוח שהפקיד הבעל באשתו מכשכשת במעיה (אור החמה' על זוהר פרשת וישב דף קפח ע"ב ד"ה 'אלא ודאי מהרמ"ק) **ונשארת עמה באופן קבוע** (שער הכוונות: להארי"י ז"ל דרושי כוונת קריאת שמע דרוש ו ד"ה כבר הודעתך). **על ידי הרוח הזאת יש התקשרות בין נפש הבעל לנפש אשתו, וגם מעלה את הגוף כך שאשתו תיחשב עצם מעצמו ובשר מבשרו** (יזכר דוד' לר' דוד זכות ממודינא מאמר ראשון פרק פה דף רמ ע"א ד"ה יעוד בא שלישיה' בשם הרב ישא אברהם). ומחמת הרוח הזאת של בעלה הנמצאת בתוכה, האישה מתעוררת לפעמים לבעלה וכמו שאמרה הרעיה לדודה בשיר השירים "בא דודי לגנו ויאכל פרי מגדיו" (שיר השירים ד, טו). ואין בזה פגם של תובעת בפה כי השתוקקותה היא על ידי הרוח של בעלה שנמצאת בתוכה ו'התביעה' נקראת על שמו (עבודת ישראל' למגיד מקוויניץ לפסח דף לא ע"ב ד"ה יבא דודי לגנו). **ומהרוח הזאת שנתן בעלה בתוכה נמשך לאישה 'אורח כנשים' על מנת להוליד** (עץ חיים' להארי"י ז"ל שער טל סוף דרוש ח ד"ה נבאר עתה) (להרחבה בעניין הרוח שנתן הבעל באשתו ותיקונו על ידי מצות היבום או החליצה ראה מאמרינו לפרשת כי תצא – מצות יבוס וחליצה).

כאשר אישה מתגרשת מבעלה מסתלק ממנה הרוח שהוא הטיל בה וחוזר להיכלל בו כפי שהיה במציאותו קודם הנישואין (אור החמה' לר' אברהם אזולאי וקנו של החיד"א על זוהר פרשת משפטים דף קב ע"א ד"ה 'ודוכתא' מהרמ"ק, אמת ליעקב' לר' שאלתיאל ניניו בחלק שפת אמת אות א ד"ה 'עוד כתבי' בשם הרמ"ק), **ונשארת באישה רק חיות מסוימת** (זוהר ח' לר' יצחק יהודה יחיאל מקומרנא פרשת משפטים דף קב ע"א ד"ה מתחיל לבאר ענין), **ואין לבעלה עוד קשר עמה כלל**. לכן אמרו רבותינו על הנושא את האלמנה "שאיך כל האצבעות שוות" (ראה גמ' פסחים דף קיב תחילת ע"ב) אך לא אמרו כן על הנושא את הגרושה אפילו אם בעלה מת אחרי שגירשה, כי כוונתם לרמוז על הרוח שמטיל הבעל באישה שנשא קיים באלמנה גם אחרי מיתת הבעל והוא לא שווה בין איש לאיש, וזה לעומת הגרושה שהרוח שהטיל בה בעלה יוצא ממנה על ידי הגט שנתן לה בגירושין (בן יהודעי' מסכת פסחים דף קיב ע"א ד"ה וחכ"א 'אפילו באלמנה' עפ"י דברי הארי"י ז"ל).

רוח הבעל נשאר באלמנה ועל ידי כן זוכרת את בעלה ודמעתה על לחייה

אותו הרוח שהשאיר והדביק הבעל באשתו לא נאבד ממנה (זוהר סבא דמשפטים דף צט ע"ב ד"ה והוא רוחא) **אפילו לאחר מותו** (זוהר סבא דמשפטים דף קא ע"ב ד"ה דהא האי), **כי אף שמת הבעל הרי שמחמת חיבתם ואהבתם נשארת בה רוחו של בעלה והוא מְשַׁפֵּשׁ בתוך מעיה כמו פעמון** (צרור המור' לר' אברהם סבע פרשת כי תצא ד"ה וסמך לכאן, 'יאשכול הכופר' לר' אברהם סבע חמיו של ר' יוסף קארו מחבר ספר 'צרור המור' על מגילת רות דף טו ע"ב ד"ה ומצאן מנוחה). לכן כאשר התורה מנתה את אותם האנשים שמותר לכהן להיטמא להם במותם, היא כינתה את אשת הכהן בשם "שְׂאֵרוֹ" שנאמר "וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה אָמַר אֶל הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אֶהְרֹן וְאֶמְרָתְ אֲלֵהֶם לִנְפֹשׁ לֹא יִטְמָא בְּעַמְיּוֹ: כִּי אִם לְשֵׂאֵרוֹ הַקֹּרֵב אֵלָיו לְאִמּוֹ וְלְאָבִיו וְלִבְנֵוֹ וְלִבְתּוֹ וְלְאָחִיו" (ויקרא כא, א - ב) (ראה רש"י ויקרא כא, ב) **כי היה באשת הכהן 'שְׂאֵרוֹ' מרוחו של בעלה ובגינו הותר לכהן להיטמא לה**. מטעם זה נאמר "שְׂאֵרוֹ" בלשון זכר ולא בלשון נקבה – לפי שהוא מתייחס לבעלה. וכן נאמר לכהן ש"שְׂאֵרוֹ" הזה הוא "הַקֹּרֵב אֵלָיו" לפי שהוא חלק מרוחו ממש. **וממילא מובן גם מדוע הוקדם בפסוק הציווי על אשתו לפני הציווי על אביו ואמו – כי אשתו היא כגופו ממש מצד הרוח שנתן בתוכה** (פני דוד' להחיד"א פרשת אמור אות ב ד"ה כי אם לשאר).

רוחו של הבעל נשאר עם האישה גם אחרי מות הבעל כל ימי היותה אלמנה (ישורש ישי' לר' שלמה אלקבץ דף יד ע"ב על הפסוק 'ותאמר נעמי לשתי כלותיה' ד"ה כי במות האדם) **ועד יום מותה** (אור החמה' על זוהר פרשת משפטים דף קא ע"ב ד"ה 'הוא קדמאה' מהרמ"ק) **אלא אם עשתה יבוס או חליצה** (יזכר דוד' מאמר ראשון פרק פה דף רמ ע"א). ומטעם זה היא נקראת 'אלמנה' – שהוא מלשון 'ארמון' או 'אֶרְמֵנָה' כלומר ארמון ודירה למת (ידי יהודה' על 'מאמר אם כל חי' להרמ"ע מפאנו חלק ג, סימן יז), כי רוח המת 'נשאבת' בה בין אם קיים בה מצות פריה ורביה ובין אם לאו (מאמר אם כל חי' להרמ"ע מפאנו חלק ג תחילת סימן יז), **המת הזה רגיל בבת זוגו אשת חיקו לפי שהיא כלי מוכן לקבלו באהבתה הקשורה בנפשו** (ירקנאטי על התורה' פרשת וישב דף לה ע"ב עם פירוש אבן יקרה ד"ה וכבר רמזת). **וגם היא**

תמיד זוכרת את בעלה ודמעתה על לחייה מאנה להינחם – מחמת רוחו המכשכש בקרבה (זוהר סבא דמשפטים דף קב ע"א ד"ה תא חזי כמה עלאין, 'נחלת בנימין' על טעמי המצוות מצוה סו ד"ה ולהבינד הדבר, 'נחלת בנימין' על טעמי המצוות מצוה סב ד"ה אבל להבינד בשם הזוהר).

על כך בירכה נעמי את רות וערפה "ותאמר נעמי לשתי כלתיה לכהן שבנה אשה לבית אמה ועש' ה' עמכם חסד פאשר עשיתם עם המתים ועמדי: יתן ה' לכם ומצאן מנוחה אשה בית אישה ותשק להן ותשאנה קולן ותבכינה" (רות א, ט) וכוונת נעמי שבעבור מה שגרמו מנוחה ושלוש לבעליהן כאשר עסקו בקבורתם, כך גם תנוח דעתן מהם ותבוא להן "מנוחה אשה בית אישה" על ידי שישקוט ה' יתברך את הרוח שהטילו בעליהן בתוכן והם ייצאו החוצה, ותהיה דעתן "מתה" זה מזו וזו מזה (משביב נפשי להבייח על מגילת רות פרק א פסוק ט דף טו ע"א). נעמי הבינה שבניה לא היו בני זוגם של רות וערפה ולכן לא עלה זיווגם יפה. ומשום כך היא בירכה אותן שלא תהיה עוד רוח מכשכש במעיהן ויזמין להם ה' "אשה בית אישה" כלומר את הזיווג הניתן להן בעת לידתן. ואמרה להן "יתן ה' לכם" בלשון זכר עם האות ס' ולא האות ו', וזה כדי לרמוז על כך שארבעים קודם יצירת הוולד בת קול יוצאת ואומרת 'בת פלוני לפלוני' (ראה גמי סוטה דף ב ע"א) (שורש ישיי לרי שלמה אלקבץ על מגילת רות דף טו ע"א על פסוק יתן ה' לכם ומצאן מנוחה).

האלמנה נאסרה לכהן גדול שנאמר "אלמנה וגרושה ונחלה זנה את אלה לא יקח פי אם בתולה מעמיו יקח אשה" (ויקרא כא, יד), כל בהיות האלמנה תמיד זוכרת את בעלה הראשון נמצא שהכהן הגדול שלקחה לאישה אינו מנוקה מכל מחשבה פגומה ועל ידי כך יכול למות ביום הכפורים בעת בכניסתו לפני ולפנים. כי הוא נחשב חצי גוף ואשתו חצי גוף, ועל אף שהוא נכנס בלי מחשבות פגומות הרי שאשתו פוגמת במחשבות בלתי גונות על בעלה הקודם וזה יביא אותו למותו היות שאין הוא שלם. ובזה גזרה חכמתו יתברך שהכהן גדול לא יישא אלא אשה "בתולה מעמיו" (ידו בכל למחבר ספר 'שבת מוסר' סימן תשד). וכיון שבכל אלמנה נמצא רוח בעלה, לכן כל צער שמצעים את האלמנה הוא צער כפול שלה ושל הרוח של בעלה שבתוכה אשר מרגיש את צערה ואין לאל ידו להושיע ברב או מעט, כך שגם הוא בכלל העינוי. ולזה נאמרה לשון כפולה על עינוי האלמנה "אם ענה תענה אתו פי אם צעק יצעק אלי שמע אשמע צעקתו" (שמות כב, כב) ('נחלת בנימין' על טעמי המצוות סימן סו ד"ה ולהבינד הדבר).

רוח הבעל נשאר באלמנה גם אחרי פטירתו ויש לו בזה תועלת גדולה

יש תועלת גדולה לנפש המת כאשר אשתו לא נישאת לאחר ולא מתקיים בו "יהיו ימיו מעטים פקדתו יקח אחר" (תהלים קט, ח) ולא "תקטין לאחור אשתי ועליה יקרעו אחריו" (איוב לא, י). והוא גם נהנה ממעשה המצוות שלה למטה כל עוד שהיא בחיים כי רוחו שבקרבה זוכה עמה (יאור החמה' על זוהר פרשת משפטים דף קב ע"ב ד"ה ותועלת אחראי מהרמ"ק, 'אמת ליעקב' לרי שאלתיאל ניניו בחלק שפת אמת אות א ד"ה וא"ת אם תמות). ויש לנפש הנפטר תועלת ותוספת מנוחה גדולה בשעה שהוא פוקד בעולם הזה את אשתו, כמו שיש מנוחה לנפש כאשר היא פוקדת את הגוף בקבר ('אמת ליעקב' לרי שאלתיאל ניניו בחלק שפת אמת אות א ד"ה וא"ת אם תמות). ובכל שניים עשר חודש הראשונים הרוח שבקרב האשה פוקד בכל לילה ולילה את נפשו שבקבר (זוהר סבא דמשפטים דף קב ע"ב ד"ה ואיתתא דא דלא, 'שורש ישיי' על מגילת רות לרי שלמה אלקבץ דף טו ע"ב על הפסוק 'וזהר חיי' על הפסוק 'ותאמר נעמי לשתי כלותיה' ד"ה אז נדח הראשון) ליתן לו מעט חיות (זוהר חיי פרשת משפטים דף קב ע"ב ד"ה ובכל לילה ולילה), ועוד שהוא מהווה את החיות שהטיל הבעל באישה יש עדיין קשר לאישה בעולם הזה, לכן כאשר הוא עולה למעלה לאחר שנים עשר חודשים הוא לא נכנס לתוך גן עדן ממש אלא מגיע רק עד השער (זכר דוד' לרי דוד זכות ממודינא מאמר ראשון דף רלט ע"א ד"ה ואת זה חזית).

כאשר האשה לא נישאת לאיש אחר יש לרוח של בעלה המת תועלת על שהוא נמצא במנוחתו ואינו צריך להתייגע ולשוטט בעולם אנה ואנה (זוהר סבא דמשפטים דף קב ע"ב ד"ה ואי תימא). ואחרי שעוברים שנים עשר חודשים והסתלק הדין מאותו האיש המת בנפשו ורוחו שכבר נתקנו למעלה, אז כשהרוח פוקד את נפשו בקבר הוא עולה עמו לשערי גן עדן. ובמשך כל ימי חיי האישה הוא ממשיך לפקוד אותה כי היא 'כלי' שהוא יצא מתוכו (זוהר סבא דמשפטים דף קב ע"ב ד"ה אתתא דא דלא, 'זוהר חיי' על זוהר פרשת משפטים דף קב ע"ב ד"ה ובכל לילה ולילה). ועוד שהוא מהווה את החיות הנפש והנשמה של האישה כידוע, לכן בהכרח עליו לפקוד אותה כל ימי חייה (זוהר חיי על זוהר פרשת משפטים דף קב ע"ב ד"ה ובכל לילה ולילה). וכיון שלרוח שהטיל הבעל באישה יש עדיין קשר לאישה בעולם הזה, לכן כאשר הוא עולה למעלה לאחר שנים עשר חודשים הוא לא נכנס לתוך גן עדן ממש אלא מגיע רק עד השער (זכר דוד' לרי דוד זכות ממודינא מאמר ראשון דף רלט ע"א ד"ה ואת זה חזית).

אישה שמת בעלה והיא לא לוקחת בעל אחר, עושה טובה גדולה וחסד גדול עם בעלה המת להיותו שָׁלוֹם ושוקט על שמריו ולא מצטרך לעשות מלחמה עם רוחו של בעל אחר. וגם לאשה עצמה יש בזה נחת רוח כאשר היא יושבת ושוקטת על שמריה. ובהגיע שעת פטירת האישה היא עולה למעלה אל המקום אשר היה שם אהלה בתחילה, ומתרפקת על דודה ומתחברת עם בעלה, שהרי נפש הבעל ואשתו באים ממקור אחד ('אשכול הכופר' למחבר שבת מוסר על מגילת רות דף טו ע"ב ד"ה ומצאן מנוחה). ועלייתה אז אל רוחו העיקרית של בעלה בעליונים נעשה על ידי התלבשות ברוח שהשאר בה בעלה (זוהר סבא דמשפטים דף קב ע"ב ד"ה אתתא דא דלא, 'שורש ישיי' על מגילת רות לרי שלמה אלקבץ דף טו ע"ב על הפסוק 'ותאמר נעמי לשתי כלותיה' ד"ה אז נדח הראשון) אשר עולה בבת אחת בלי היותו משוטט בעולם הזה ('אמת ליעקב' חלק שפת אמת אות א ד"ה וא"ת אם תמות) ומעלה גם את רוחה של האישה אל בעלה. ואז מאירים הבעל ואשתו בחיבור אחד כראוי (זוהר סבא דמשפטים דף קב ע"ב ד"ה אתתא דא דלא, 'שורש ישיי' על מגילת רות לרי שלמה אלקבץ דף טו ע"ב על הפסוק 'ותאמר נעמי לשתי כלותיה' ד"ה אז נדח הראשון).

הנושא את האלמנה יכול לבוא לידי סכנה מקטרוג רוח בעלה הראשון

כאשר האלמנה הולכת ונישאת לבעל אחר הוא מכניס לתוכה רוח אחרת משלו (זוהר סבא דמשפטים דף קא ע"ב ד"ה שאר בני נשא וד"ה דהא הא). ואז יש בתוכה שתי רוחות שונות שאינן יכולות להתקיים שם יחד. ובעלה הראשון מקנא על שנישאת אשתו לאחר (יאור החמה' על זוהר פרשת משפטים דף קא ע"ב ד"ה 'השתא אית לגלגא' ממחר"ו) ושאישי זה בא לביתו ('אמת ליעקב' חלק שפת אמת אות א ד"ה וא"ת אם תמות) ושגורם לבטל את קשריו עם אשתו בשעה שנזדקק לה. לכן בעלה הראשון תובע את עלבונו (זכר דוד' לרי דוד זכות ממודינא מאמר ראשון דף רלט ע"א ד"ה ועוד גדולה מזו) ומקטרג על הבעל האחר (זוהר סבא

דמשפטים דף קא ע"ב ד"ה תא חזי, 'אמת ליעקב' חלק שפת אמת אות א ד"ה וא"ת אם תמות) **ואז האישה לא יכולה להתיישב כראוי עם בעלה השני** (זוהר סבא דמשפטים דף קא ע"ב ד"ה תא חזי). לכן החרדים לדבר זה מרחיקים עצמם מלשאת אלמנה (זכר דוד' מאמר ראשון דף רמ ע"ב ד"ה והמורם למאז), והיא עצה טובה (זכר דוד' מאמר ראשון פרק פה דף רלח ע"א ד"ה ובכן עצה טובה) כפי שאמרו רבותינו על האלמנה "אל תבשל בקדירה שבישל בה חברך" (ראה גמ' פסחים דף קיב ע"א) **כלומר שלא יישאנה מחמת הרוח שהטיל בה בעלה הראשון שעתיד לקטרג עליו** (ישעיהו הפסוקים להארי"ז ז"ל פרשת כי תצא ד"ה וירקה בנינו, 'זוהר חי' לר' יחיאל ספרין על זוהר פרשת משפטים דף קב ד"ה מאן דתיב).

ומעשה היה בבית מדרשו של הרש"ש יחד עם מהרי"ט אלגאזי והרב החיד"א, שבא לפנייהם רב אחד חסיד אשר היה נשוי לאישה במשך שלוש שנים, והיא היתה קודם לכן אלמנה משלושה בעלים. הבעל הראשון היה בחור אחד ששהה עמה קצת ומת במגיפה, אחר כך נישאה לזקן אחד ומת אחר כמה שנים, ואחריו לרב אחד קדוש שגם מת. ואחריהם נישאה לרב החסיד שבא לפנייהם. ואותו הרב החסיד סיפר שבאו לו בחלום שלושת הבעלים הקודמים של אשתו. הזקן שבהם לא אמר כלום, והרב הקדוש היה מוחל לו על שלקח את אשתו. אך הבחור התריס כנגדו ואמר **שרוצה לדון עמו בדניי שמים!** והתפעל מאוד מחלום זה וביקש מהחכמים בבית מדרשו של הרש"ש שיחרימו לבחור ההוא שלא יתבענו לדין. וענו לו "מי הוא זה אשר יחרים לשואל דין בשמים!" ופיסו אותו כי היו יראים לטפל בזה. **ולא עברו ימים מועטים ונפטר הרב החסיד**. והצטער מאוד על ענין זה (שו"ת 'חיים שאלי' להחיד"א סימן יט, 'אמת ליעקב' בחלק שפת אמת אות א ד"ה תיקון בשם החיד"א).

נמצא שיש בנשואי אלמנה חשש סכנה מצד בעלה הקודם, אך אין כל הכוחות שווים בזה. יש בעלים שמקפידים כמו הבחור שלא מחל לאותו חסיד עד שאפילו רצה לבלועו מן העולם. ויש בעל ששותק אך אינו מוחל כמו אותו הזקן, ויש בעל שמוחל בפירוש כמו אותו הרב שמחל לחסיד. **ומכל מקום כיון שיש בעלים קשים ומתגרים, לכן יש גם סכנה בדבר וראוי להתרחק ממנה** (בין יהודיע' מסכת פסחים דף קיב ע"א ד"ה ור"ח"א אפילו באלמנה) **אלא אם יעשה לה 'תיקון אלמנה'** (עפ"י נוסח התיקון ביאמת ליעקב' לר' שאלתיאל ניניו בחלק שפת אמת אות א ד"ה 'תיקון'). וההרחקה ממנה רמוזה בשם 'אלמנה' – שהוא תיבות 'אל- מְנָה' כלומר שלא תיפול זאת למנה וחלק באדם כשר. ובפרט אם בעלה הראשון היה תלמיד חכם שבמיתו הוא חי ושפתי תורתו דובבות בקברו, והיו לה בנים ממנו – בלי ספק כי לא תהיה לה קורת רוח עם אחר ובפרט לעם הארץ כי לא יצליחו (מעבר יבקי' שפת אמת פרק ט ד"ה בסבא דף קיב). ויש אומרים לגבי הבנים שאדרבא, אם יש לה בנים מבעלה הקודם אז הוא סימן שכבר יצאה ממנה הרוח הראשון ואין חשש נישואין עמה כלל (זוהר חי' לר' יחיאל ספרין על זוהר פרשת משפטים דף קב כ"ה 'רוחא קדמאה' וכתב שהביא לכך ראיות ברורות ספרו 'עצרת חסד').

תוקף הסכנה לישא אלמנה הוא בשנים עשר החודשים הראשונים לפטירת בעלה (חיים שאלי' להחיד"א סימן יט), **שרוח בעלה מכשכש במעיה כל שנים עשר החודשים ואיננה יכולה לראות קורת רוח בבעלה השני** (שורש ישי' על מגילת רות דף טז ע"א על הפסוק 'יתן ה' לכם ומצא'), **וגורמת לבעלה הראשון עמל וכעס בהיותו נע ונד ממקום למקום ונלחם ומתקוטט עם הבעל האחר** (שורש ישי' על מגילת רות לר' שלמה אלקבץ דף טו ע"ב על הפסוק 'ותאמר נעמי לשתיה כלותיה' ד"ה אז נדח הראשון). **וכאשר הוא מתקוטט עמו, הוא יכול לעכב את האישה מללדת בנים** (זוהר חי' על זוהר פרשת משפטים דף קב ד"ה רוחא קדמאה). **אמנם הסכנה ממשיכה גם אחרי שנים עשר חודשי הפטירה** ('אמת ליעקב' בחלק שפת אמת אות א ד"ה עוד כתוב שם, 'חיים שאלי' להחיד"א סימן יט, 'זכר דוד' מאמר ראשון פרק פו דף רמ ע"ב ד"ה והמורם למאי דתיבנא) **אף שאיננה עצומה כמו בשנה ראשונה** ('יוסף אומץ' להחיד"א סימן מט ד"ה 'ואולם לתלמיד חכם' עפ"י שורש ישי'), **כי גם אז ממשיך הבעל הראשון להתקוטט עם הבעל השני** ('אור החמה' על זוהר פרשת משפטים דף קב ע"א ד"ה 'עד זמן מהרסי'ג על פי הזוהר), **וכפי מעשים שהיו** ('יוסף אומץ' להחיד"א סימן מט ד"ה 'ואולם לתלמיד חכם') (וראה ב'ירב פעלים' למחבר הבן איש חי חלק א אבן העזר שאלה ב ד"ה 'ונהג כל המדובר' שאם איש היה עם אישה בדרך איסור וניאוף שלא כדת משה וישראל אפילו כמה פעמים ואפילו התעברה ממנו, הרי כשתינשא לבעלה בקידושין ונישואין כדת משה וישראל, יסתלק הרוח שהטיל בה הראשון ולא יישאר ממנו מאומה לפי שאין לו מקום קבוע ויסוד חזק בלי קידושין ונישואין עיי"ש).

רוחות הבעל הראשון והשני מקטרגים זה על זה עד שישתלק אחד מהם

רוחו של הבעל המת אינה מתיישבת עם רוח הבעל שחי לפי שאינם יכולים להתקיים יחד בגוף האישה. **לכן הם מקטרגים ומריבים זה עם זה** (זוהר סבא דמשפטים דף קא ע"ב ד"ה תא חזי וד"ה דהא האי) **לפני בורא העולם** ('אור החמה' על זוהר פרשת משפטים דף קב ע"א ד"ה 'רוחא קדמא' מהרמ"ק, 'אמת ליעקב' בחלק שפת אמת אות א ד"ה 'ראיתי לכתובי' מהרמ"ק). **רוח הבעל הראשון מקטרג על השני ומזכיר את מעשיו הרעים** ('אור החמה' על זוהר פרשת משפטים דף קב ע"א ד"ה רוחא קדמא מהרמ"ק) **ומעורר עליו דין לעוקרו מן העולם** ('אור החמה' על זוהר פרשת משפטים דף קב ע"א ד"ה 'רוחא קדמא' מהרמ"ק, 'אמת ליעקב' בחלק שפת אמת אות א ד"ה 'ראיתי לכתובי' מהרמ"ק) **ולגרשו משם** ('אשכול הכופר' למחבר שבט מוסר דף לב ע"א). **ומזכיר את חובותיו, כמו המקטרגים שמזכירים את עוונות האדם** (זוהר הרקיע' להארי"ז ז"ל על זוהר פרשת משפטים דף צט ד"ה ונחזור עתה). **וכנגד גם רוחו של הבעל השני לוחמת עם רוחו של הבעל הראשון ורוצה לשלח אותו לעזאזל** ('אשכול הכופר' למחבר שבט מוסר דף לב ע"א). **לכן אמרו רבותינו שהנושא את האלמנה הוא כמו אדם שנכנס עם אוניה בים סוער בלי משוטים ואינו יודע אם ייצא בשלום או יטבע בתוך התימות** (זוהר סבא דמשפטים דף קב ע"א ד"ה חברייא הא).

רוחו של הבעל הראשון יכולה להיחנות ולהיעקר משם ('אור החמה' על זוהר פרשת יושב דף קפח ע"ב ד"ה 'אלא ודאי' מהרמ"ק). וראה זוהר סבא דמשפטים דף קב ע"ב לאן הוא נדחה ואכמ"ל) אם הבעל השני הוא בן זוגה של האישה והראשון רק הקדים אותו לפי שעה ברחמים ('אור החמה' על זוהר פרשת משפטים דף קב ע"א ד"ה בכמה אורחין מהרמ"ק) וכעת השני נוטל אותה מן הדין ('אור החמה' על זוהר פרשת יושב דף קפח ע"ב ד"ה 'אלא ודאי' מהרמ"ק). **וכן מפני עונשו של הבעל הראשון כדי שיתקיים בו "יהיו ימיו מעטים פקדתו יקח אחר"** (תהלים קט, ח) ('אור החמה' על זוהר פרשת משפטים דף קב ע"א ד"ה 'בכמה אורחין' מהרמ"ק). **ולכן גם התורה לא אסרה נישואי אלמנה על אף הסכנה, כיון שפעמים בעלה השני הוא בן זוגה האמיתי ואז אין שום סכנה** ('שפתי כהן על התורה' פרשת אמור על הפסוק 'אשה זונה', 'זכר דוד' לר' דוד זכות ממודינא מאמר ראשון פרק פה דף רלו ע"ב ד"ה והואיל ואתא). **ופעמים שהבעל השני אינו בן זוגה של האישה וגם לא הבעל הראשון בן זוגה** ('אמת ליעקב' בחלק שפת אמת אות א ד"ה עוד כתב), **ואף על פי כן יידחה הראשון מפני השני כי הוא קדוש יותר מהראשון** ('אור החמה' על זוהר פרשת משפטים דף קב ע"א ד"ה 'בכמה אורחין' מהרמ"ק) **ומתוקן יותר בענווה וצדקה** (זוהר חי' על זוהר פרשת משפטים דף קב ע"א ד"ה רוחא קדמאה) **ומעשים טובים** (זוהר חי' על זוהר פרשת משפטים דף קב ע"א ד"ה וכד רוחין).

כך היה עם רבי יהודה הנשיא שביקש להינשא לאלמנתו של ר' אלעזר בן שמעון (ראה גמ' בבא מציעא דף פד ע"ב), **כי ידע שיש לה נשמה גדולה וראוי להידבק בה** ('בניהו' למחבר הבן איש חי מסכת בבא מציעא דף פד ע"ב ד"ה ומה שרצה רבי), **ולא פחד מפני הרוח שהשאיר בה ר' אלעזר בעלה כי היתה זכותו של רבי יהודה הנשיא גדולה** ('זכר דוד' לר' דוד זכות ממודינא מאמר ראשון פרק פה דף רלט ע"ב ד"ה ולעד"ן דהם הטמינו). וכאשר שלח אליה בקשה להינשא לו ענתה "כלי

